







# పేస్‌బుక్ వివాదం

నం తలచుకుంటే పచ్చి అబద్ధాన్ని కూడా నిప్పు లాంటి నిజంగా నమ్మించగలం, సామాజిక మాధ్యమాలపై మనకంత పట్టు ఉంది' – ఈ మాటలన్నది ఎవరో కాదు, భారతీయ జనతా పార్టీ మాజీ జాతీయ అధ్యక్షుడు, కేంద్ర హోం మంత్రి అమిత్ షా 2018 సెప్టెంబర్లో ఆ పార్టీ రాజస్థాన్ సామాజిక మాధ్యమ కార్యకర్తల సమావేశంలో పలికిన పలుకులివి. 2017 ఉత్తరప్రదేశ్ అసెంబ్లీ ఎన్నికలకు ముందు అప్పటి ఆ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి అభిలేఖ యాదవ్ తన తండ్రి ములాయం సింగ్ యాదవ్ చెంప మీద చాచి కొట్టారు అన్న అబద్ధాన్ని ఎలా విజయవంతంగా ప్రచారంలో పెట్టగలిగారో అమిత్ షా వివరించి చెప్పారు, ఫేస్‌బుక్‌కు చెందిన వాట్సాప్ గ్రూప్‌ల్లో తమ పార్టీకి 32 లక్షల మంది ఉన్నారని అందువల్లనే ఆది సాధ్యమయిందని తెలియజేశారు. ఇన్నాళ్ళ తర్వాత ఇప్పుడు ఫేస్‌బుక్, ప్రధాని మోడీ జేబులో బోమ్మ అని, అధికార భారతీయ జనతా పార్టీ ప్రచార బాకాగా ఆది పని చేస్తున్నదని, ఆ పార్టీ నాయకుల విద్యేష విషపూరిత పోస్టీంగులను ఉద్దేశపూర్వకంగానే తొలగించడం లేదని వాల్స్ట్రీట్ జర్నల్ తాజాగా ఒక వ్యాసంలో బయటపెట్టిన సమాచారం గమనించడగినది. అంతేకాదు ఫేస్‌బుక్‌లోని, వాట్సాప్‌లోని బిజెపివారి విద్యేష పూరిత పోస్టీంగులను తొలగిస్తే ఇండియాలో తమ వ్యాపార ప్రయోజనాలు దెబ్బ తింటాయని ఈ సామాజిక మాధ్యమ విధాన నిర్ణయాల అత్యన్నతాధికారిణి అంభిదాన్ చెప్పారని కూడా ఈ అమెరికన్ ప్రతిక వెల్లడించింది. ఇప్పుడు రిలయ్స్ జియోలో ఫేస్‌బుక్ 5.7 బిలియన్ డాలర్ పెట్టుబడి పెట్టి 10 శాతం పేర్లు కొనుగోలు చేస్తున్నది. కాంగ్రెస్ పార్టీ మాజీ అధ్యక్షుడు రాహుల్ గాంధీ వాల్స్ట్రీట్ జర్నల్ వ్యాసాన్ని ఉదహరిస్తూ ఇండియాలో ఫేస్‌బుక్, వాట్సాప్‌లు ఆర్ఎస్‌ఎస్, బిజెపి అదుపులో పని చేస్తున్నాయని చేసిన ప్రకటన అత్యంత వివాదాస్పదంగా మారింది. ప్రతికలుగాని, ఎలెక్ట్రోనిక్ చానల్స్‌గాని, ఇంటర్ నెట్ సమాచార వాహినులు గాని ఏ మాధ్యమమైనా ముందు నాణ్యమైన పనితనం ద్వారా పారకులను, వీక్షకులను బహుళాతి బహుళంగా ఆకట్టుకోడం, ఆ ప్రాచుర్యాన్ని ఉపయోగించుకొని రాజకీయాల్లో పాక్షిక పాత్రను పోషించి ప్రజాభిప్రాయాన్ని విశేషంగా ప్రభావితం చేయడం, తమకు ఉపయోగపడేవారి వైపు జన సమృతిని మలచడం, ఎన్నికల్లో ఓటు త్రాసును అటువైపు మెగ్గించడం జరుగుతున్నదనే విమర్శ మన దేశంలో తరచూ వినవస్తున్నదే. నిష్పాక్షిక తకు, ప్రజాస్వామ్య నియతికి, నిబధ్యతకు విశేష ప్రాధాన్యమిస్తాయని భావించే, వేల లక్షల కోట్ల కిమ్ముత్తు వ్యాపారం చేస్తున్న అంతర్జాతీయ మీడియా సంస్థలు కూడా ఈ అపప్రచార, దుప్పుచార వ్యాప్తికి ఉపయోగపడే విద్రోహాండకు, ఆధిపత్య శక్తుల తరపున అసత్య భేరీలయ్య దుర్మార్గానికి అతీతం కావని ఇప్పుడు అనుకోకతప్పడం లేదు. 2011లో ఇండియాలో తన మొట్టమొదటి కార్యాలయాన్ని తెరచినప్పటికి ఫేస్‌బుక్‌కు దేశంలో కోటి 50 లక్షల మంది వినియోగదార్లుండేవారు. ఆ మరుసటేదాడికి ఆ సంఖ్య కోటి 80 లక్షలకు చేరింది. 2014 నాటికి 10 కోట్లకు, 2018 నాటికి 22 కోట్లకు ఎగబాకింది. 2022 నాటికి 30 కోట్లకు చేరుకుంటుందని భావిస్తున్నారు. చైనాలో ఫేస్‌బుక్‌ను నిషేధించిన తర్వాత భారత దేశమే ప్రపంచంలోకల్లా దానికి అతిపెద్ద మార్కెట్‌గా ఉన్నది. 18 ఏళ్ళకే ఓటు హక్కు సంక్రమించిన తర్వాత దేశ రాజకీయాల్లో నవ యువత పాత్ర విశేషంగా పెరిగింది. 25 ఏళ్ళలోపు యువత దేశ జనాభాలో సగానికి పైగా ఉన్నారని అంచనా. వీరిని లక్ష్యంగా చేసుకొని సామాజిక మాధ్యమాల్లో చేసే ప్రచారం అమిత ప్రభావం చూపుతుంది. అత్యధిక ప్రాచుర్యంగల ఫేస్‌బుక్, దాని యాజమాన్యంలోని వాట్సాప్ భారతీయ జనతా పార్టీకి అనుకూలంగా వ్యవహరిస్తున్నాయనేది వాస్తవమైతే ఆది ఆ పార్టీకి ఎంతటి ప్రయోజనకరమో చెప్పునక్కర లేదు. 2014, 2019 ఎన్నికల్లో యువ ఓటర్లను బిజెపి వైపు తిప్పడంలో ఈ రెండు వేదికలూ ఎంతగా ఉపయోగపడి ఉంటాయో ఊహించవచ్చు. తెలంగాణకు చెందిన ఒక బిజెపి శాసన సభ్యుడు రోహింగ్యాలను చంపాలంటూ పెట్టిన పోస్టీంగు జోలికి ఫేస్‌బుక్ పోలేదని విదేశీ ప్రతికలు ఎత్తి చూపుతున్నాయి. అంతేకాదు ధిల్లీ అల్లర్లకు కారణమైన కపిల్ మిశ్రా విషయంలోనూ మరో బిజెపి ఎంపి అనంత కుమార్ హాగ్గె విషయంలోనూ ఫేస్‌బుక్ తన కత్తెరకు పని చెప్పలేదని విదేశీ ప్రతికలే విమర్శించాయి. అంభిదాన్ ప్రధాని మోడీ ముద్దుల మనుమరాలని ఫేస్‌బుక్ వర్గాలే వర్షించినట్టు గార్డియన్ ప్రతిక పేర్కొన్నట్టు వార్తల్లో వచ్చింది. ఫేస్‌బుక్‌కు, భారతీయ జనతా పార్టీకి మధ్య బలపడినట్టు రుజువుతున్న ఈ అపవిత్రబంధం ప్రజాస్వామిక మీడియా అనేది ప్రపంచంలోనే ఆచరణకు నోచుకోని ఆదర్శమనే భయంకరమైన చేదు వాస్తవాన్ని చాటుతున్నది. ఇది అత్యంత శోచనీయం.

ద్వయ సమయంలో తెలంగాణలో ఎక్కువగా వినిపించిన పదం భావజాల వ్యాప్తి. తెలంగాణ వెనుకబాటుకు కారణాలను విశ్లేషిస్తూ, నీళ్లు, నిధులు, నియామకాల్లో అన్యాయాన్ని వివిధ రూపాల్లో జనంలోకి తీసుకువెళ్లిన విధానమే తెలంగాణ భావజాల వ్యాప్తి. ప్రత్యేక రాష్ట్రం సిద్ధించాక అభివృద్ధి, సంక్లేషమాలకు తోడు తెలంగాణను పర్యావరణపరంగా అత్యంత నివాసయోగ్యమైన రాష్ట్రంగా మలుచుకోవాలనే తపన ప్రభుత్వంలో కనిపిస్తోంది. ఇందుకోసం గతంలో ఎన్నడూలేని విధంగా అడవుల రక్షణకు, పచ్చదనం పెంపుకు ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యతను ఇస్తోంది. తెలంగాణకు హరితపోరం పథకాన్ని ప్రభుత్వ అత్యంత ప్రాధాన్యతా కార్యక్రమంగా తీసుకుని అమలు చేస్తోంది. గత ఆర్థికలో అడవుల లోపల, బయట కలిపి సుమారు రెండు వందల కోట్ల మొక్కలను రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా నాటారు. పచ్చదనం పెంపు ఫలితాలు ఇప్పుడు మన కళల ముందు కనిపిస్తున్నాయి. ప్రజల్లో, సామాన్యాల్లో పర్యావరణ స్పృహ మరింత పెరిగింది. పరిసరాలు శుభ్రంగా, పచ్చదనంతో ఉండాలన్నామికండ్క ఇప్పుడు ప్రతీ ఒక్కరిలో కనిపిస్తోంది. ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖరరావు కూడా స్వయంగా అవకాశం వచ్చిన ప్రతిసారీ ఈ హరిత భావజాలాన్ని ప్రజల మదిలో బలంగా నాటే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.

ఈ హరిత స్వార్థిని అందుకున్న అనేక మంది తాము సైతం అంటూ హరిత తెలంగాణ కోసం ముందుకు వస్తున్నారు. వనజీవి రామయ్య లాంటి వాళ్లు తమ జీవితాన్నే మొక్కలకు అంకితం చేసి జాతీయ స్థాయి పురస్కారమైన పద్మ శ్రీ అందుకునే దాకా వెళ్లారు. జడ్పుర్ డిగ్రీ కాలేజీ అసిష్టెంట్ ప్రించెసర్ సదాశివయ్య కాలేజీ ఆవరణలోనే జీవ వైవిధ్యంతో కూడిన బోటానికల్ పార్కును సృష్టించారు. క్లాన్ రూమ్ బోధనలకే పరిమితం కాకుండా పర్యావరణ ప్రాముఖ్యాన్ని విద్యార్థులకు క్లేశస్థాయిలో తెలియజెప్పారు. పెద్దపల్లి జిల్లాలో పత్రిపాక ఉన్నత పాతశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు పీర్ మహమ్మద్ హేక్ సూలు ఆవరణను పచ్చదనంతో నింపేశారు. పిల్లలందరినీ ప్రోత్సహిస్తూ చెట్లు నాటడంతో పొట్టు. ఆవరణలోనే కూరగా

ఇక యువ పార్లమెంట్ సబ్యుడిగా రాజ్యసభలో అదుగుపె టీన జోగినపల్లి సంతోష కుమార్ పచ్చదనం పెంపు దిశగా వినూత్త పంధాను ఎంచుకున్నారు. గ్రీన్ ఇండియా ఛాలెంజ్ పేరుతో ఓ ప్రత్యేక కార్యక్రమాన్ని రూపొందించి మూడేళ్లగా పట్టువదలకుండా అమలు చేస్తున్నారు. ఒక్కరు ఒక మొక్క నాటి, దాని సంరక్షణ బాధ్యత తీసుకుంటూ మరో ముగ్గరికి మొక్కలు నాటాల్చిందిగా సవాల్ విసరటమే ఈ గ్రీన్ ఇండియా ఛాలెంజ్. మెల్లగా మొదలైన ఈ ఛాలెంజ్ ఇప్పుడు ఉద్యమ రూపొన్ని తీసుకుంది. హరా పై తో భరా పై (పచ్చదనం ఉంటే కళ్ళకు ఇంపుగా ఉంటుంది.) అనే సందేశంతో దూసుకు పోతోంది. దేశ వ్యాప్తంగా వివిధ రంగాల్లో ప్రముఖులు దీనిలో భాగస్వామ్యం అవుతున్నారు. లక్ష్ల మంది ఈ గ్రీన్ ఛాలెంజలో పాల్గొని కోట్ల మొక్కలు నాటే దాకా వెళ్లింది. రాజకీయ నాయకులు, పారిశ్రామిక వేత్తలు, సినీ ప్రముఖులు, క్రీడాకారులు మొదలు సామాన్యుల దాకా స్వచ్ఛందంగా ఈ ఛాలెంజ్ లో పాల్గొంటున్నారు.

# హంలిత భావజాల విన్డ్‌లు తీ

కుమార్ మరో కొత్త ప్రయోగం చేశారు. వినాయక చవితి సందర్భంగా విత్తన గణపతిని పంపిణీ చేస్తున్నారు. హరితహరంలో భాగంగా ప్రతి ఇంటిలో ఒక వేప మొక్క ఉండాలని ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ ఆకాంక్షించారు. అనేక బౌఢ గుణాలున్న వేప వల్ల ప్రతి ఒక్కరికీ ఆరోగ్యపరమైన లాభాలు ఉన్నాయి. అయి ర్వేద వైద్యంతో పాటు మనం నిత్యం వాడే అనేక వస్తువుల్లో వేప చెట్టు భాగాలను వాడుతున్నారు. దీనినే సూర్యిగా తీసుకున్న ఎంపి సంతోష కుమార్ విత్తన గణపతి ఆలోచనను తెరపైకి తెచ్చారు. కాలుష్య కారకాలైన ప్లాస్టర్ ఆఫ్ పారిస్, రసాయన రంగులను పక్కన పెట్టి స్వప్థమైన మట్టితో తయారు చేసిన వినాయకుడు, అందులో వేప విత్తనాలను పెట్టి, కొబ్బరి

A black and white photograph of a young man with dark hair, wearing a light-colored, short-sleeved button-down shirt and light-colored shorts. He is crouching down, barefoot, and looking closely at a large plant with long, thin, needle-like leaves, likely a cycad or palm. The background is filled with dense foliage and trees, suggesting an outdoor garden or forest environment.

లక్ష్మి తాయి దా చూసి అందిన ఉపాయాల్లో ఇప్పటికీ అంతర్జాలంలో విగ్రహం పెట్టి పూర్తియింది. ఈ ప్రయత్నంలో మంచిని, పర్యావరణ హితాన్ని కూడా గ్రహించిన అనేక కార్బోరైట్, స్వచ్ఛంద సంస్థలు ముందుకు వచ్చాయి. తాము కూడా విత్తన గణపతులను అందినస్తామంటూ రంగం లోకి దిగాయి. కరోనా విజ్ఞంభణ నేపథ్యంలో అందరూ ఇళ్ళలోనే గణనాధుడికి పూజలు చేయటం, వారం పది రోజుల్లో మొలకెత్తే వేప విత్తనంతో పాటు, వినాయకుడిని అడే కొబ్బరి తొట్టిలో నిమజ్జనం చేసి మొక్కగా నాటవచ్చు.

భక్తి విశ్వసాలను గౌరవిస్తూనే పచ్చదనం అవసరం, ఆవశ్యకతను వివరించే భావజాల వ్యాప్తి ఈ రకంగా జరుగుతుందన్న మాట. ప్రతి ఇంటికి, కుటుంబానికి, పిల్లలకు దీని వెనుక ఉద్దేశం అర్థం అవుతుంది. ఈ కార్బోక్రమానికి వార్తా పత్రికలు, టివి రంగం అందించే ప్రచారానికి తోడు ప్రస్తుతం బహుళ ప్రచారంలో ఉన్న సోషల్ మీడియాను వేదికగా ఎంచుకున్నారు. గ్రీన్ ఛాలెంజ్ కూడా సోషల్ మీడియా వేదికగానే దేశ విదేశాలకు పాకింది. కొందరు ప్రముఖులు నాటిన మొక్కలకు, వారు చెప్పిన పర్యావరణ సందేశాలకు లక్ష్మిలు, కోట్లలో పూర్ణాన్ వచ్చాయి అంటే సోషల్ మీడియా ప్రభావాన్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు. సోషల్ మీడియా చూడటం అంటేనే సమయం వృధా

ఆనే అపోహ నుంచి అత్యంత అవసరమైన సామాజిక కార్యక్రమాలకు వేదికగా వాడవచ్చు అనే విషయం తెరపైకి తేవడంలో సంతోష కుమార్ విజయవంతం అయ్యారు. వివిధ రంగాలకు, వ్యక్తులకు పుట్టిన రోజు లేదా వారి ప్రత్యేక సందర్భాల్లో శుభాకాంక్షలు తెలుపుతూ మొక్కలు నాటూల్చిందిగా కూడా సంతోష కోరుతున్నారు. అలా మొక్కలు నాటుతున్న వాళ్ల తమ స్నేహితులకో, సన్నిహితులకు గ్రీన్ ఛాలెంజ్ విసురుతున్నారు. ఇలా సోషల్ మీడియా మాధ్యమం ద్వారానే ఓవైపు సమాజహిత కార్యక్రమం, మరో వెపు మానవ సంబంధాలు కూడా మెరుగు పడుతున్నాయి. ఇటీవల సంతోష కుమార్ స్ఫూర్తితో గ్రీన్ ఛాలెంజ్ లో వరుసగా తెలుగు హీరో మహేష్ బాబు, తమిళ సూపర్ స్టార్ విజయ్, హీరోయిన్ శృతిహసన్ లాంటి ప్రముఖులు పాల్గొనటంతో దేశ వ్యాప్తంగా ట్వెట్టర్లో రెండో సౌనంలో టెండింగ్ అయ్యింది. పట్టణాలు,

ప్రముఖులకే కాకుండా మారుమూల గ్రామాలకు కూడా గ్రీన్ చాలెంజ్ వెళ్లింది. అదిలాబాద్ జిల్లా ఇచ్చేద మండల మారుమూల ముఖ్యా (కే) గ్రామం ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొని వేల సంఖ్యలో మొక్కలు నాటింది. గత యేడాది నాటిన మొక్కలన్నింటినీ సంరక్షించి చూపి ఆదర్శంగా నిలిచింది.

పచ్చదనం పెంపు, అడవుల రక్షణ, పట్టణ ప్రాంతాల్లో అర్ధన్ ఫారెస్ట్ పార్కుల ఏర్పాటు తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఆచరణ సాధ్యం చేసి చూపించింది. దేశ వ్యాప్తంగా కూడా పర్యావరణ హిత కార్యక్రమాలకు ఆదర్శంగా నిలిచింది. ఫారెస్ట్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా నివేదిక ప్రకారం 2015-18 ల మధ్య తెలంగాణలో లక్ష్మా 45 వేల ఎకరాల్లో పచ్చదనం పెరిగింది. అలాగే క్లీటించిన అడవుల పునరుద్ధరణను కనోపీ దెన్సిటీ పెరుగుదల ఆధారంగా నిర్ధారిస్తారు. దీనిలో కూడా తెలంగాణ రాష్ట్రం చెప్పుకోదగిన ప్రగతి సాధించింది. ఈ యేడాది కూడా మరో 920 అటవీ భూకుల్లో 2.10 లక్ష్మల అటవీ పునరుద్ధరణ లక్ష్యంగా అటవీ శాఖ పెట్టుకుంది. ముఖ్యమంత్రి సూచనల మేరకు రాసున్న నాలుగేళ్లలో మొత్తం క్లీటించిన అడవి పునరుద్ధరించాలని నిర్దియించారు. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వస్తున్న పర్యావరణ మార్పులు మానవ మనుగడకు పెను సవాళ్ల విసురుతున్నాయి. అప్రమత్తంగా ఉంటూ భూతాపాన్ని తగ్గించుకునే ఆచరణాత్మక ప్రయత్నాలు తక్షణం చేపట్టాలిన అవసరం ఎంతో ఉంది. లేదంటే కూర్చున్న కొమ్మనే నరుకున్న చందాన మన పరిస్థితి తయార పుతుంది. యువ ఎం.పిగా సంతోష కుమార్ తీసుకున్న చౌర వను అందరూ పాటించాలి. పచ్చదనం పెంపు దిశగా టార్చ్ బేర్ పాతను ఆయన పోషిస్తున్నారు. పట్టు వదలకుండా ప్రతిఒక్కరినీ భాగస్వామ్యం చేసేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. స్వయంగా కీసర అటవీ ప్రాంతాన్ని దత్తత తీసుకుని కూడా తన పట్టుదలను మరోసారి చాటారు. ఈ చౌరవ, పట్టుదలలే మరింత మందికి ఆదర్శమైతే మన పరిసరాలు పచ్చదనమై, అడవులు రక్షితమై జీవన ప్రమాణాలు మెరుగుపడతాయి.

\* ಬಂದು ಶ್ರೀಕಾಂತ ಬಾಬು  
(ಪ್ರಜಾ ಸಂಬಂಧಾಲ ಅಧಿಕಾರಿ,  
ತೆಲಂಗಾಣ ಹಾರಿತವ್ಹರಂ)

# ఆపూర్వ మానవతా సంక్లిభం



నిరుపేడ  
కార్యికుల దీన  
థలు ఇష్ట  
ఎంతో హృదయ  
విదారకంగా ఉన  
అవేషీ బయట  
తెలియడం లేద  
పత్రికలు, టివి  
కనిపించడం లేద

క్రమంగా లాక్డోన్ నుం  
కు వుపు లో కుణ వే

రింది. ఉదాహరణకు డిల్లీలోని యమునా నది తీరాన పెద్ద దహన వాటికకు అనుకుని ఉన్న “య మునా పుష్టి” అనే గట్టుపై ఇల్లూవాకిలి లేని నిరుపే దలు దాదాపు 4000 మంది తలదాచుకునేవారు. మామూలు రోజుల్లో వారు ఏదో పని చేసుకుని బతికేవారు. ఎక్కువ మంది తినుబండారాలు, ఇల్లు కట్టడం వంటి పనులు చేసేవారు. ఇవేసీ స్థిరమైన పనులు కావు. ఒక రోజుంటే మరో రోజు ఉండవు. కూలి డబ్బులు కూడా సరిగ్గా దక్కేవి కావు. అయినా వారు ఆలయాలు, దర్గాలు, గురుద్వా రాలు ధర్మ సంస్థలు పెట్టే తిండి తిని పగం ఆకలి తీర్చుకునేవారు. ఇప్పుడు వారి బతుకులు అయో మయంగా తయారయ్యాయి. ఒకవైపు పని లేదు మరో వైపు ఏ ఆలయం, గురుద్వారా తిండి పెట్టడం లేదు. ధర్మ సంస్థలు మూతపడ్డాయి.

ధిల్లీ ప్రభుత్వం ఇటీవల కాలం వరకు ఉచి దొరకుతుందని స్వాళ్ళకు వెళ్లేవారు. కానీ ఇప్పుడు స్వాళ్ళ మూతపడ్డాయి. ఒంటిపూజ భోజనం కరు వైంది. దీంతో ఈ పిల్లలను తల్లిదండ్రులు పనికి పంపిస్తున్నారు. కొన్ని పేద కుటుంబాలు పారేసిన వ్యర్థాల్లో తినడానికి, లేదా అమృదానికి ఏదైనా దొరకుతుందా అని వెతుకుతున్నాయి.

లాక్డోన్ వల్ల ఆర్థిక పరిస్థితి దెబ్బ తిందని, కొన్ని లక్ష్ల మంది కటిక పేదరికంలోకి కూరుకు పోయారని ప్రపంచ స్థాయి నివేదికలు బయటపె ట్టాయి. యునెటోడ్ నేప్స్ యూనివర్సిటీ పరిశో ధన పత్రం (ప్రికారిటీ అండ్ ది పొండమిక్, జూన్ 2020) అంచనా ప్రకారం 400 మిలియన్ కొత్త సంక్షోభ సమయంలో ప్రపంచం మొత్తం మీద లాక్డోన్ కరినంగా అమలు కావడంతో రాత్రికి కార్బుకులు కటిక పేదరికంలోకి నెఱ్చేయబడుతున్నట్టు ప్రకటించింది. వీరు రోజుకు 1.90 డాలరు కన్నా తక్కువ కూడా సంపాదించడం కష్టమవతోందని వివరించింది. మధ్యాదాయ దేశాలకు, దక్కిణా కరోనా వల్ల ఆకలి బాధలు ఎక్కువ కావచ్చు కానీ కరోనా రాక ముందు కూడా ప్రపంచంలో పంపిస్తున్నాయి. ప్రపంచ ఆకలి నివేదిక 2019లో మొత్తం 117 దేశాల జాబితాలో భారత్ 102వ స్థానానికి దిగజారడం గమనార్థం. పొరుగునున్న నేపాల్, పాకిస్తాన్, బంగాల్ దేశాల కన్నా భారత్ వెనుకబడి ఉండడం ఆందోళన కలిగించే అంశం. 45 ఏళ్ళ స్థాయికి నిరుద్యోగం పెచ్చ పెరగడంతో ఆర్థిక స్థితి తడబడుతోంది. ఈ సంక్షోభ సమయంలో ప్రపంచం మొత్తం మీద రైతుల ఇళ్ళకు వెళ్లి తమ బాకీ కింద ధాన్యాన్ని తీసుకెళ్లేవారు. లేదా రైతులు తమ పంటలను మార్కెట్లో అమృకున్న తరువాత డబ్బులు వసూలు చేసుకునేవారు.

సుమారు ఇరవై ఏళ్ళ క్రితం వరకు సాగిన అలాంటి వ్యాపారం మార్యాడీల రాకతో కనుమర్గెంది. ఈ మార్యాడీలు భారీ పెట్టుబడితో దుకాణాలు తెరవడం, ఆకర్షణీయంగా పోపు

సరుకులు కావాలో, ఎంత కావాలో కచ్చితంగా అంచనా వేసే వారు. మరొక విశేషం ఏమిటంటే.. అప్పట్లో డబ్బుకు ఇచ్చే ప్రాధాన్యత కన్నా, వినియోగదారుతో సంబంధాలే మిన్గుగా భావించేవారు. ఇక వినియోగదారు చేతిలో డబ్బులు లేకపోయినా, సరుకులను అప్పుగా ఇచ్చేవారు. చాలా మంది ఉద్యోగులకు భాతాలు ఉండేవి. నెల జీతాలు రాగానే ఉద్యోగులు తాము చేసిన అప్పులు చెల్లించడం, పద్ధు కొట్టేయించడం సర్వసొమాన్యం. ఇక చుట్టుపక్కల గల గ్రామాల్లో రైతులు, ఇతర పనులు చేసుకునేవారు కూడా అప్పుల మీద సరుకులు తీసుకెళ్లంటారు. దుకాణం యజమానులు పంటలు ఇంటి కొచ్చే సమయంలో రైతుల ఇళ్ళకు వెళ్లి తమ బాకీ కింద ధాన్యాన్ని తీసుకెళ్లేవారు. లేదా రైతులు తమ పంటలను మార్కెట్లో అమృకున్న తరువాత డబ్బులు వసూలు చేసుకునేవారు.

సుమారు ఇరవై ఏళ్ళ క్రితం వరకు సాగిన అలాంటి వ్యాపారం మార్యాడీల రాకతో కనుమర్గెంది. ఈ మార్యాడీలు భారీ పెట్టుబడితో దుకాణాలు తెరవడం, ఆకర్షణీయంగా పోపు

సియా, తూర్పు ఆసియా దేశాలకు ఈ పరిస్థితి విస్తరిస్తోందని ఆందోళన వెలిబుచ్చింది. ఇది ఇంత వైద్యం అన్నది శూన్యంగా మారింది. వెరన్సో క్లీణిస్ట్ నున్న దేహాలు ఆకలితో నిస్పాతాతో అల్లాడుతున్నాయి. వీరి ఆరోగ్య భద్రతకు తగిన అనుసంధానం లేక రాష్ట్రాల నుంచి వీరు బయటపడుతున్నారు. ఇదే విధంగా మానవ హక్కులపై యుఎస్ నియామక పరిశోధకులు ఫిలిప్ అల్ఫ్రెడ్ కూడా అంచనా చేశారు. ఈయన జూలై మొదటి వారంలో వెలువరించిన అధ్యయనంలో 250 మిలియన్ యాలో కొన్ని వర్గాలు, మధ్య తరగతి సమాజం అపరాధిలా ఉదాసీనతతో ఉంటున్నాయి. శాసనణాలే కాకుండా, టీ కాఫీలు అమ్మె బడ్డీలు, హోర్ట్ వేర్ సామాన్ల కూడా ఆకమించేశాయి. మరో విశేషం ఏమిటంటో పచారీ దుకాన్లలో కొనుగోలు, ప్రభుత్వాలను పడగొట్టడం, ప్రభుత్వ విధానాల వైపుల్యాలు కూడా దీనికి కారణం మిలిటరీ విమానాల కొనుగోలు, అసమ్మతివాదు మని ఆయన వివరించారు. ఈ పరిస్థితిని ప్రభుత్వాలు అంగీకరిస్తున్నా తగిన చర్యలు తీసుకోడం లేదని విమర్శించారు. మానవ సంక్షేపాన్ని నివాసితి ఎలా ఉంటుందో ఉపాయాలన్నించే విధానాలను పోషించవలసిన భారం గ్రామాల్లోని కుటుంబాలపై పడింది.

ఇదే విధంగా మానవ హక్కులపై యుఎస్ నియామక పరిశోధకులు ఫిలిప్ అల్ఫ్రెడ్ కూడా అంచనా చేశారు. ఈయన జూలై మొదటి వారంలో వెలువరించిన అధ్యయనంలో 250 మిలియన్ యాలో కొన్ని వర్గాలు, మధ్య తరగతి సమాజం అపరాధిలా ఉదాసీనతతో ఉంటున్నాయి. శాసనణాలే కాకుండా, టీ కాఫీలు అమ్మె బడ్డీలు, హోర్ట్ వేర్ సామాన్ల కూడా ఆకమించేశాయి. మరో విశేషం ఏమిటంటో పచారీ దుకాన్లలో కొనుగోలు, ప్రభుత్వాలను పడగొట్టడం, ప్రభుత్వ విధానాల వైపుల్యాలు కూడా దీనికి కారణం మిలిటరీ విమానాల కొనుగోలు, అసమ్మతివాదు మని ఆయన వివరించారు. ఈ పరిస్థితిని ప్రభుత్వాలను జైళ్లలో నెఱ్చడం, విభజన ఎజెండా, ఇవే ఇప్పుడు ప్రధాన అంశాలవుతున్నాయి తప్ప కోట్ల లేదని విమర్శించారు. మానవ సంక్షేపాన్ని నివారించడంలో ప్రభుత్వ విధానాల వైపుల్యం పూర్తిగా కనిపిస్తోంది. అయినా ప్రభుత్వాలు తమ తప్పేమీ మైన మానవ సంక్షేపంతో నిశ్చబ్దంగా బాధపడుతోంది.

ఇదే విధంగా మానవ హక్కులపై యుఎస్ నియామక పరిశోధకులు ఫిలిప్ అల్ఫ్రెడ్ కూడా అంచనా చేశారు. ఈయన జూలై మొదటి వారంలో వెలువరించిన అధ్యయనంలో 250 మిలియన్ యాలో కొన్ని వర్గాలు, మధ్య తరగతి సమాజం అపరాధిలా ఉదాసీనతతో ఉంటున్నాయి. శాసనణాలే కాకుండా, టీ కాఫీలు అమ్మె బడ్డీలు, హోర్ట్ వేర్ సామాన్ల కూడా ఆకమించేశాయి. మరో విశేషం ఏమిటంటో పచారీ దుకాన్లలో కొనుగోలు, ప్రభుత్వాలను పడగొట్టడం, ప్రభుత్వ విధానాల వైపుల్యాలు కూడా దీనికి కారణం మిలిటరీ విమానాల కొనుగోలు, అసమ్మతివాదు మని ఆయన వివరించారు. ఈ పరిస్థితిని ప్రభుత్వాలను జైళ్లలో నెఱ్చడం, విభజన ఎజెండా, ఇవే ఇప్పుడు ప్రధాన అంశాలవుతున్నాయి తప్ప కోట్ల లేదని విమర్శించారు. మానవ సంక్షేపాన్ని నివారించడంలో ప్రభుత్వ విధానాల వైపుల్యం పూర్తిగా కనిపిస్తోంది. అయినా ప్రభుత్వాలు తమ తప్పేమీ మైన మానవ సంక్షేపంతో నిశ్చబ్దంగా బాధపడుతోంది.

ఇదే విధంగా మానవ హక్కులపై యుఎస్ నియామక పరిశోధకులు ఫిలిప్ అల్ఫ్రెడ్ కూడా అంచనా చేశారు. ఈయన జూలై మొదటి వారంలో వెలువరించిన అధ్యయనంలో 250 మిలియన్ యాలో కొన్ని వర్గాలు, మధ్య తరగతి సమాజం అపరాధిలా ఉదాసీనతతో ఉంటున్నాయి. శాసనణాలే కాకుండా, టీ కాఫీలు అమ్మె బడ్డీలు, హోర్ట్ వేర్ సామాన్ల కూడా ఆకమించేశాయి. మరో విశేషం ఏమిటంటో పచారీ దుకాన్లలో కొనుగోలు, ప్రభుత్వాలను పడగొట్టడం, ప్రభుత్వ విధానాల వైపుల్యాలు కూడా దీనికి కారణం మిలిటరీ విమానాల కొనుగోలు, అసమ్మతివాదు మని ఆయన వివరించారు. ఈ పరిస్థితిని ప్రభుత్వాలను జైళ్లలో నెఱ్చడం, విభజన ఎజెండా, ఇవే ఇప్పుడు ప్రధాన అంశాలవుతున్నాయి తప్ప కోట్ల లేదని విమర్శించారు. మానవ సంక్షేపాన్ని నివారించడంలో ప్రభుత్వ విధానాల వైపుల్యం పూర్తిగా కనిపిస్తోంది. అయినా ప్రభుత్వాలు తమ తప్పేమీ మైన మానవ సంక్షేపంతో నిశ్చబ్దంగా బాధపడుతోంది.

# నాటీ చిల్డర్ వ్యాపారులు ఇప్పుడెక్కడ?



ఇలపొవులూరి  
మురళీ మోహన రావు

కప్పుడు చిల్లర కొట్టు అంటే  
నీ కేవలం వైశ్వుల సౌంతం.  
దేశంలో ఎక్కడ చూసినా, చిల్లర  
దుకాణాలు, బట్టల పొపులు  
వైశ్వులే అధికంగా నిర్వహించే  
వారు. వారు ఆర్థికంగా స్థితిమం  
తులు అయినా, చదివించే శక్తి  
ఉన్నా, పిల్లలను ఊళ్ళో అందు  
బాటులో ఉన్నంత వరకు చది  
వించి ఆ తరువాత వ్యాపారం  
గాగదారులతో చక్కగా మాట్లాడటం,  
సరుకులను తూచి పొట్లాలు కట్టడం,  
చుట్టులు ఇస్తే తీసుకోవడం లేక పద్ధతిల్లన్నీ  
పెద్దలు దగ్గరుండి అలవాటు  
ప్రయోజకులు అయ్యాక పెద్దలు  
ని వచ్చే వినియోగదారులను పలక  
డం, వారితో పిల్లలు ఎలా ప్రవర్తిస్తు  
ఇస్తున్నారు అని పరిశీలించేవారు.  
ననే నమ్మకం కుదరగానే వ్యాపారం  
శ్రాంతి తీసుకోవడం, లేదా పిల్లలతో  
ట్టించడం జరుగుతుండేది. అప్పట్లో  
రులకు మధ్య ఆత్మియానుబంధం  
యోగదారుతో గట్టి పరిచయాలు,  
తరువాత ఏ వినియోగదారుకు ఏ  
కావాలో కచ్చితంగా అంచనా వేసే  
మిటంటే.. అప్పట్లో డబ్బుకు ఇచ్చే  
గదారుతో సంబంధాలే మిన్నగా  
యోగదారు చేతిలో డబ్బులు లేకపో  
ఇచ్చేవారు. చాలా మంది ఉద్యోగు  
జీతాలు రాగానే ఉద్యోగులు తాము  
ం, పద్ధతి కొట్టేయించడం సర్వసా

ణదారులు, వినియోగదారుల మధ్య ఆత్మియత అనుబంధం  
అనేవి ఏర్పడవు. వారి పొపులకు మనం ఎన్ని వందల సార్లు  
వెళ్లినా కొత్తగానే మాస్తారు. సార్, సేర్ అని పిలవడం తప్ప వరు  
సలతో గౌరవంగా పలకరించడం అనేది ఉండదు. వాళ్ళ చెప్పిన  
ధరలకన్నా ఒక్క రూపాయి కూడా తగ్గించరు. సాంప్రదాయ  
వైశ్వ దుకాణాల్లో మనం పిల్లల్లో వెళ్లి సరుకులు కట్టించుకుంటు  
న్నపుడు ఆ పొపుల యజమానులు పిల్లల చేతిలో బెల్లం ముక్కే  
శనగపప్పే, బరాణీలో ప్రేమగా పెట్టేవారు. వీరి పొపుల్లో  
అలాంటి అనుబంధాలకు తావే ఉండదు.

ఇక ఆ తరువాత రానురాను కార్బోరేట్లు కూడా చిల్లర వర్త  
కంలోకి ప్రవేశించాక వ్యాపార స్వరూపమే మారిపోయింది.  
నగదు, లేదా క్రెడిట్ కార్డులు ఉపయోగించి సరుకులు తీసుకునే  
వారి పాలిట కల్పవృక్షాలుగా ఈమాల్స్ అవతరించాయి. అంబా  
నీలు, టాటాలు, బిర్లాలు కూడా ఈ వ్యాపారాల్లోకి ప్రవేశించి  
మార్కెట్సు శాసించసాగాయి. ఈ కార్బోరేట్ మాల్స్ కూడా అనే  
కరకాల డిస్ట్రిబ్యూటర్సు అందిస్తూ వినియోగదారులను ఆకట్టుకుం  
టున్నాయి. వీరివద్ద దొరకని వస్తువంటూ ఉండదు. బట్టలు,  
కిరాణా సరుకులు, కూరగాయలు, స్టీల్, కరెంట్ సామాన్లు, ఫర్మ  
చర్, పిల్లల బట్టలు, ఆట వస్తువులు, చెప్పులు, మంచాలు, పరు  
పులు, మొబైల్ ఫోన్స్, టివిలు, కంప్యూటర్లు సైతం వీరివద్ద లభి  
స్తాయి. విశాలమైన ప్రాంగణం, ఎక్కడ చూసినా ఎసి, నవ్వుతూ  
స్వాగతించే సిబ్బంది వీటిలో ప్రధాన ఆకర్షణ. ఈ మాల్స్ ఆవ  
రణలోనే ఖరీదైన స్కూల్స్, ఐస్క్స్ ట్రైన్స్, ఇంకా అనేక ఆహార పదా  
ర్థాలను అందించే కాంట్స్ ఉంటాయి. ఈ హంగులు చూసి విని  
యోగదారులు ఈ మాల్స్ పట్ల ఆకర్షితులు అవుతున్నారు.  
నాలుగైదు అంతస్థల్లో విస్తరించిన ఈ మాల్స్లో వినియోగదా  
రులు కలియతిరిగి ఏమీ కొనకుండా వెళ్లిపోయినా ఎవ్వరూ  
పట్టించుకోరు. ఎందలు మండిపోతున్నపుడు కానేపు ఎసి  
హాయిని అనుభవించామని ఏదో ఒకటి కొనే నెపంతో కొందరు ఈ  
మాల్స్లోకి వెళ్తంటారు. అలాంటివారిని కూడా సిబ్బంది పట్టిం  
చుకోరు.

గల గ్రామాల్లో రైతులు, ఇతర పనులు కూడా మీద సరుకులు తీసుకెళ్తంటారు. పంటలు ఇంటి కొచ్చే సమయంలో శాకీ కింద ధాన్యాన్ని తీసుకెళ్తారు. ను మార్కెట్లో అముకున్న తరువాత వారు.

క్రితం వరకు సాగిన అలాంటి తో కనుమరుగైంది. ఈ మార్యాడీలు తెరవడం, ఆకర్షణీయంగా పొపు ల్యూ సరుకుల పాకట్లు పెట్టడం, అనేక రకాల పాకట్లను తోరణాలుగా తో అనేక రకాల బ్రాండ్లను పెట్టడం, పై వైశ్య దుకాణాలవారి కన్నా తక్కు మంది వీరిపట్ల మొగ్గు చూపడం కేవలం నగరాలకే పరిమితమైన వీరి పదివేల జనాభా ఉన్న టోన్స్‌ను విశేషం ఏమిటంటే పచారీ దుకా అమ్ము బట్టిలు, హెర్ర్ వేర్ సామాన్ల మాన్ల దుకాణాలు, స్వీట్ పొపులతో రాలు వీరు ఆక్రమించేశారు. వీరికి ప్రపటికీ, కొంచెం కొంచెం నేర్చుకుని ఉడుతారు. బిల్లులో వీరు రాసే సరు క్యాడి భాషలోనే ఉంటాయి. వారి భాష పీరి పొపుల్లోకి వినియోగదారులు వెళ్లింపం పెడతారు. ఏ వస్తువు కావాలన్నా చే. భాషా సమస్య కావడంతో దుకా సరుకులు కావాలంటే ఒకప్పుడు మనం స్వయంగా దుకా ణాలకు వెళ్లాల్చివచ్చేది. మార్యాడి పొపుల్లో కొనాలన్నా మనం వారి దుకాణాలకు వెళ్లాల్చిందే. అయితే ఆన్తెన్ వ్యాపారం వచ్చిన తరువాత మనం ఇల్లు కదలకుండా స్వీట్ ఫోన్లో ఆర్డర్ ఇస్తే మరుసటి రోజుకు మనకు కావాల్చిన సరుకులు అన్నీ మన ఇంటిముంగిటకు వస్తాయి. ముప్పుయి నలబై రూపాయలు పిప్పింగ్ చార్జెస్ చెల్లిస్తే చాలు. ఎక్కడో ఉన్న పొపుకు వెళ్లి, అక్కడ అరగంట సమయం, పెట్రోలు వృథా చేసే బదులు నలబై రూపాయలు డెలివరీ చార్జెస్ చెల్లించినా పెద్ద నష్టం లేదని వినియోగదారులు లెక్కలు వేసుకుంటున్నారు. అయితే అయిదు వందలు లేదా అంతకు మించి ఖరీదైన వస్తువులు ఆర్డర్ ఇస్తే డెలివరీ కూడా ఉచితంగానే అందిస్తున్నాయి ఆన్తెన్ సంస్థలు. ముఖ్యంగా అమెజాన్, ఫ్లిప్ కార్ట్ లాంటి ఆన్తెన్ సంస్థలు ప్రపం చంలో దొరికే ఏ వస్తువునైనా మన ఇంటికి తెచ్చి అందిస్తున్నాయి. ఇవి అందించే వస్తువులు అన్ని బ్రాండెడ్ వే ఉంటాయి. నీట్ గా పాకింగ్ చేసి, వాటిని ఎప్పుడు తయారు చేశారు, ఎప్పటిలోగా వాడుకోవాలి అనే వివరాలతో సహా మనకు అందిస్తారు. ముందుగా డబ్బులు కూడా చెల్లించాల్చిన పనిలేదు. సరుకులు డెలివరీ అయిన తరువాతనే డబ్బులు చెల్లించే అవకాశం ఉన్నది. వంద రూపాయల సరుకులైనా ఇంటికి తెచ్చి అందించే ఆన్తెన్ సంస్థలు కూడా ప్రస్తుతం ఉన్నాయి. వీరి దెబ్బుకు సాంప్రదాయ వ్యాపారులు గిలిగిలమంటున్నారు. చాలా మంది తమ వ్యాపారాలు మూసేసి వేరే వ్యాపారాలు వెతుక్కుంటున్నారు. ఏమైన ప్రటికీ, చిల్లర వ్యాపార విధానాల్లో అనూహ్యమైన మార్పులు మన కళ్ళముందే చోటు చేసుకున్నాయి. భవిష్యత్తులో ఇంకా ఎన్నెన్ని వైవిధ్యాలు చూడాల్చి వస్తుందో!















